

Adulte albino noordse stormvogel van de Westmaneilanden (IJsland)

Naar aanleiding van de opmerking: 'Het mooiste is natuurlijk een (volledige) albino, maar de kans lijkt klein want deze zijn zo zeldzaam omdat ze niet oud worden' in een stukje over zeevogels met kleurafwijkingen in de vorige Nieuwsbrief (Leopold & Keijl 2003: Nieuwsbrief NZG 5(2): 2-3), bericht Jens-Kjeld Jensen vanaf de Faeroer Eilanden ons het volgende:

In juni 2003 ving ik op zee, ten zuidwesten van de Westmaneilanden (IJsland) een volledig albino noordse stormvogel (zie foto 1). De vogel, een 'niet-juveniel' mannetje, had roze ogen (en grotendeels roze snavel en poten) en een geheel wit verenkleed. Omdat het zo'n bijzonder exemplaar was heb ik de vogel opgezet. Hij is nu in bezit van Ólavur Sivertsen, die ook de foto nam. De vogel werd, zoals bij ons gebruikelijk, gevangen voor de consumptie. Ik vang al 35 jaar lang vogels op zee en heb slechts eenmaal eerder een volledige albino noordse stormvogel gevangen, een net uitgevlogen jong. De vogel op de foto was een volwassen exemplaar en was dus het levende bewijs dat albino's wel degelijk langere tijd in het wild kunnen overleven. In mijn collectie heb ik ook nog de volgende eigenaardigheden: een leucistische papegaaiduiker (Nólsoy, Faeroer, juli 1995; foto 3) en, vermoedelijk het meest bizar, een melanistische zeekoet van de Faeroer, van juli 1972; Foto 4).

Foto 1 Albino noordse stormvogel

Foto 2 (links) Leucistische papegaaiduiker, Nólsoy, Faeroer, juli 1995.

Foto 3 (rechts) Melanistische zeekoet, Faeroer, juli 1972

(Foto's van de auteur)

Jens-Kjeld Jensen, FO-270 Nólsoy, Faeroer Eilanden, tel. +298 327064; Fax: +298 327054; e-mail: jkjensen@post.olivant.fo (<http://heima.olivant.fo/~jkjensen/>)

Noot van de redactie: Volgens Hein van Grouw van Naturalis is de noordse stormvogel toch een zogenaamde 'bruin'-variant. Bij deze kleurafwijking is het eumelanine in de veren geoxideerd en wordt de vogel lichter. Door invloed van zon en zout bleekt hij verder op naar wit. Of dit werkelijk het geval is kan alleen worden vastgesteld door de veren op te tillen en naar het (bruine of grijze) dons te kijken.

Andere gevallen van 'albinisme' bij zeevogels

Edward Soldaat trof tijdens een bezoek aan het Royal Scottish Museum in Edinburgh een aantal witte zeevogels aan die hij, met dank voor de welwillende medewerking van de collectiebeheerder Bob McGowan, voor de Nieuwsbrief fotografeerde. Het zijn allemaal oudjes, die begin vorige eeuw verzameld zijn. De kuifaalscholver (registernummer NMSZ 1924.134) is afkomstig van Barra, Buitenste Hebriden (16 september 1924). De zeekoet komt van de Flannan Eilanden (ten westen van de Buitenste Hebriden, mei 1908; registernummer NMSZ 1908.102). De papegaaiduiker is door een bewoner van Fair Isle aldaar verzameld op 10 juni 1907 en wordt nu bewaard onder nummer NMSZ 1907.150.14. Kees Camphuysen wist nog

te melden dat er in een Museum op IJsland een prachtig wit vaal stormvogeltje te zien is en zo zullen er vele Natuurlijke Historie Musea zijn die dergelijke 'freaks' in hun collectie hebben (we houden ons aanbevolen voor foto's!). Zoals het geval van de IJslandse noordse stormvogel laat zien kan men ook tegenwoordig op zee nog geheel witte zeevogels tegenkomen en het loont de moeite om te blijven kijken, buiten en in het museum. Ter aansporing: op de Dutch Birding site staat op de 'Picture gallery' een interessante foto van een zilver(?) of kleine mantel(?)meeuw van Robert Ketelaar, die in augustus bij Rottumeroog werd gefotografeerd.

Nieuw record lange-afstandtrek: noordse stern in Nieuw-Zeeland

Op 1 december 2003 werd op Stewart Island, een eiland aan de zuidkant van Nieuw-Zeeland, een noordse stern gevonden(*). Het dier is op 27 juni 2003 als kuiken geringd in Haelsingland, Zweden. De afstand tussen de ringlocatie en vindplaats bedraagt 17.510 km, maar vermoedelijk vloog het dier via de Afrikaanse westkust naar Zuid-Afrika en zette daarna koers richting Nieuw Zeeland: een route van tenminste 25.000 kilometer! De meeste noordse sterns verlaten Zweden begin augustus, wat bij een route rond Afrika zou betekenen dat deze jonge vogel circa 120 dagen lang gevlogen moet hebben en gemiddeld ruim 200 km per dag heeft afgelegd!

Foto Noordse stern gevonden op Stewart Island, Nieuw-Zeeland, door Gary Morgan. Deze opmerkelijke vondst werd eerder vermeld in Southern Bird 2004, nr 18, het kwartaaltijdschrift van de ornithologische vereniging in Nieuw-Zeeland.

In 1955 vloog een noordse stern afkomstig uit een gebied rond de Witte Zee in Rusland naar Fremantle in Zuid-Afrika. Aangenomen wordt dat deze noordse stern tijdens zijn tocht naar Zuid-Afrika de Atlantische kust heeft gevolgd: een afstand van 22.500 km. In 1997 werd dit wereldrecord lange-afstandtrek overgenomen door een juveniele visdief. Deze in Finland als kuiken geringde visdief werd in goede conditie in Zuidoost-Australië aangetroffen. Vermoedelijk vloog ook deze stern via Zuid-Afrika (Minton & Phillips 1997).

Of de nu in Nieuw-Zeeland gevonden noordse stern of de visdief uit Australië het wereldrecord lange-afstandtrek op hun naam hebben staan is afhankelijk van de gevolgde vliegroute. Het lijkt niet waarschijnlijk dat de sterns dwars over Antarctica gevlogen zijn. Een route om Antarctica heen, waarbij gebruikt is gemaakt van de heersende (westen)windrichting in de 'roaring fourties', is aannemelijker. Dit zou betekenen dat de in Nieuw-Zeeland gevonden noordse stern het bestaande wereldrecord heeft verbeterd.

Referentie

Minton C. & Philipps H., 1997. Nieuwe wereldrecordhouder lange-afstands trek: visdief *Sterna hirundo*. Sula 11: 32-34.

**Suzan van Lieshout & Luc Meuwissen, Groesbeeksedwardsweg 280, 6521 DV Nijmegen
Luc.Meuw@tiscali.nl**

'Grijze' noordse pijlstormvogel

De oudste - bekende - nog levende vogel in Groot-Brittannië is een noordse pijlstormvogel. Deze is als broedvogel geringd in mei 1957. Omdat noordse pijlen pas met broeden beginnen als ze ten minste vijf jaar oud zijn is dit oudje, dit jaar opnieuw broedvogel op Bardsey Island, North Wales, dus ten minste 51 jaar oud. Bron: Birding World 17: 264.

Spectaculair: grauwe pijlstormvogels met satellietzenders

Zendertjes die via de satelliet laten weten hoe vogels over de wereld gaan worden steeds kleiner. Ze worden inmiddels met succes toegepast op grauwe pijlstormvogels (circa 800 gram zwaar): zie http://www.seaturtle.org/tracking/?project_id=46 Op de vervolg-link Trans-Pacific migration of the sooty shearwater is te zien hoe twaalf verschillende vogels werden voorzien van zo'n zender in Monterey Bay, Californië, en vandaar duizenden kilometers naar het zuidwesten vlogen (en vliegen!), de Stille Oceaan op, over een relatief smalle trekbaan. Aanvankelijk gingen ze allemaal richting Nieuw-Zeeland, maar een van de vogels is linksaf geslagen, richting Vuurland.

Grote sterns laten zich overhalen om te gaan broeden in Zeebrugge en op Texel

Na een havenuitbreiding in Zeebrugge, België, koloniseerden grote sterns in 1989 een deel van het bijbehorende nieuwe industrieterrein. De jaren daarop kwam de broedplek onder druk te staan door recreatie. Om de grote sterns te behouden werden extra zand en schelpen gestort en is er zelfs een speciaal schiereiland van 3,5 hectare voor ze aangelegd. Ondanks al deze inspanningen bleven de grote sterns liefst op hun oude plek op het industrieterrein. In het voorjaar van 2004 werd het oppervlak van het schiereiland verdubbeld tot zeven hectare. Het mocht wat kosten, maar dan heb je ook wat: na de uitbreiding van de (door mensen) gewenste broedlocatie verhuisden alle 3400 broedparen (2% van de wereldpopulatie) grote sterns, samen met 1500 paar visdieven en 150 paar dwergsterns, naar het schiereiland. De aanleg van het schiereiland is een gezamenlijk project van BirdLife België, de Vlaamse Regionale Overheid en de havenautoriteiten van Zeebrugge. Bron: Nieuwsbrief Vogelbescherming Nederland / SOVON, augustus 2004.